

Být milosrdný podle Božího obrazu

Nejprve si přečteme první úryvek. Je z knihy proroka Izajáše:

Dotazujte se na Hospodina, dokud je možno ho najít, volejte ho, dokud je blízko. Svévolník ať opustí svou cestu, muž propadlý ničemností svoje úmysly; necht' se vrátí k Hospodinu, slituje se nad ním, k Bohu našemu, vždyť odpouští mnoho. Mé úmysly nejsou úmysly vaše a vaše cesty nejsou cesty moje, je výrok Hospodinův. Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše.

(Iz 55, 6–9)

Mnozí lidé si Boha, se kterým se setkáváme na stránkách hebrejského Písma, našeho Starého zákona, představují jako rozzlobeného soudce, který se chystá lidi odsoudit za sebemenší porušení jeho příkazů. Rozlišují mezi tímto Bohem a Bohem, kterého nám zjevuje Ježíš, milosrdným Otcem, který se o nás stará a stále nám ukazuje svou lásku a starostlivost.

Každý, kdo věnuje čas studiu a rozjímání Bible, objeví, že tento rozpor je chybný. Bůh, který se zjevuje lidu Izraele, je ten samý Bůh, o kterém svědčí svými slovy i skutky Ježíš. V centru Božího jednání se svým lidem je příběh z 2. knihy Mojžíšovy, Exodu. Je to příběh o tom, jak Bůh vstoupil do života skupiny otroků, žijících daleko od domova, osvobodil je z područí a přivedl je do krásné země, kde mohou být svobodní. Tento příběh ukazuje Boha, který naslouchá pláči chudých, chce, aby lidé žili život v plnosti a byli šťastní, Boha, který chce vždycky udělat něco nového, aby zlomil pouta, která nás drží v zajetí. Vypráví zkrátka o Bohu, který je láskyplný a milosrdný.

Prorok Izajášův úryvku vysvětluje, že to je právě to, čím se Bůh liší od lidí. Lidé často na odmítnutí odpovídají vlastním odmítnutím druhých. Je pro nás velmi obtížné odpustit těm, kdo nás hluboce zranili. Podle proroka ale Boží cesty a myšlenky nejsou podobné našim. Pokud si někdo uvědomí své chyby a obrátí se k Bohu, Bůh ho vždycky přijme. Náš vztah s Bohem může vždycky začít znovu. To je to, co nazýváme odpuštěním.

Bůh může jednat takto, protože jeho chování není určováno, nebo dokonce podmíněno jednáním jeho protějšku. Bůh je Zdrojem života a jako takový v sobě vždycky najde lásku, kterou může odpovědět na zlo dobrem. Křesťanští učitelé prvních století tomu porozuměli a vyjádřili to jedním složitým termínem, který je snadno možné špatně pochopit. Řekli, že Bůh je „necitelný“.

Pokud by toto slovo znamenalo, že Bůh je netečný k lidské bolesti, nestará se o to, jak stvoření zápasí a trpí, v tom případě by to samozřejmě nepopisovalo Boha, kterého potkáváme v Bibli. Bylo by to velké rouhání. Místo toho se tento nezvyklý výraz snaží vyjádřit, že Bůh přesahuje lidské způsoby uvažování a jednání. Říká, že nic, co uděláme, nemůže způsobit, že by nás Bůh miloval méně. Na rozdíl od nás, kteří jsme často ovlivněni odezvou ostatních a ztrácíme dobré úmysly, když je ostatní odmítají, Bůh je vždy věrný tomu, čím je. Je a vždycky bude Bohem milosrdenství. Boží láska nikdy nepřestane, i kdyby na ni lidé odpověděli nezájmem nebo odmítnutím. Jak říkal bratr Roger: „Bůh může jedině milovat.“

Tato Boží věrnost své identitě je zdrojem velké útěchy. Znamená to, že tu je Skála, ke které můžeme vždycky tihnout, a dostane se nám podpory. Ve světě, kde se všechno zdá nestálé a tak často si nejsme jistí, kde hledat štěstí a smysl, je Někdo, ke komu se můžeme vždycky obracet. A víme, že nás vždycky s radostí přijme stejně jako otec v příběhu O marnotratném synovi (Lk 15, 11–32), který vyběhne z domu, aby objal svého syna, který prohýřil celé své dědictví. Otcův přístup nezmění pošetilost jeho potomka, vidí jen svého milovaného syna, který „byl mrtev, a zase žije“.

Kde se setkáváme s tímto Bohem neměnného milosrdenství? Ježíš nám říká: „Pojďte ke mně, všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout.“ (Mt 11, 28) Zjevuje nám v plnosti Boha, kterého nikdy neunaví činit dobro a který každému, kdo k němu přijde, umožňuje začít znovu.

Druhý text, kterým se budeme zabývat, je z 6. kapitoly evangelia podle Lukáše:

Ježíš řekl: Milujte své nepřátele. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí. Žehnejte těm, kteří vás proklínají, modlete se za ty, kteří vám ubližují. Tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou, a bude-li ti brát plášt', nech mu i košili! Každému, kdo tě prosí, dávej, a co ti někdo vezme, nepožaduj zpět. Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi. Jestliže milujete jen ty, kdo vás milují, můžete za to očekávat Boží uznání? Vždyť i hříšníci milují ty, kdo je milují. Číníte-li dobře těm, kteří dobře činí vám, můžete za to očekávat Boží uznání? Vždyť totéž činí i hříšníci. Půjčujete-li těm, u nichž je naděje, že vám to vrátí, můžete za to čekat Boží uznání? Vždyť i hříšníci půjčují hříšníkům, aby to zase dostali nazpátek. Ale milujte své nepřátele; číňte dobře, půjčujte a nic nečekejte zpět. A vaše odměna bude hojná: budete syny Nejvyššího, neboť on je dobrý k nevděčným i zlým. Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.

(Lk 6, 27–36)

V tomto úryvku Ježíš popisuje dva způsoby chování. Jeden nazývá způsobem hříšníků, což jednoduše znamená lidi, kteří se nesnaží dělat to, co po nich Bůh žádá. Dnes bychom to mohli nazvat „obyčejným“ lidským chováním. Spočívá v tom, že jsme dobří k těm, kdo jsou dobří k nám, a v dávání těm, kdo dávají na oplátku nám.

Lidé mají odvěkou tendenci dělit ostatní na dvě skupiny: na ty, kdo jsou se mnou, a ty, kteří jsou lhotejní nebo nepřátelští. Samozřejmě není špatně, když nám jsou někteří lidé bližší než jiní. S některými lidmi nebo skupinami lidí máme z různých důvodů víc společného. Pokud to ale vede k ignorování, kritizování, odmítání, nebo dokonce zraňování těch, kdo nejsou jako já, stává se to zdrojem hádek i válek.

Potom Ježíš popisuje druhý způsob jednání. Je to Boží způsob a spočívá v tom, že jsme „dobří k nevděčným i zlým“. V předchozím textu jsme viděli, že Boží způsoby se liší od těch lidských, protože Bůh se nenechá ovlivnit tím, jak jeho protějšek reaguje. Bůh je „necitelný“. Jinými slovy Bůh může jediné milovat.

Na Ježíšově poselství tedy není nové to, že je Bůh milosrdný. Už autor 55. kapitoly Izajáše to věděl a v nejrůznějších hebrejských textech najdeme celá století před Kristem totéž. Nové není to, že je Bůh milosrdný, ale to, že i my, lidé, můžeme podle Božího obrazu být milosrdní!

Ježíš říká, že i my můžeme být lidmi, kteří podle Božího obrazu milují své nepřátele, činí dobře těm, kdo je pronásledují, a dávají, aniž by něco čekali na oplátku. Jak je to možné? Je skutečně pravda, že by lidé mohli být jako Bůh? Kde k tomu najdou motivaci a energii?

Rozhodně nemůžeme spoléhat na sílu vlastního charakteru nebo sílu vůle. Bůh může dávat, aniž by něco dostával, protože je Zdrojem života. Ale my tímto Zdrojem nejsme. Abychom my mohli rozdávat, musíme nejdřív sami dostat. A to je to, co je na evangeliu nového. Když Syn Boží přišel jako člověk na svět, přinesl přímo doprostřed lidského stavu Božího Ducha svatého, sílu lásky v Božské osobě. Ježíš byl schopen léčit nemocné a odpouštět hříšníkům právě silou Ducha. Mohl dokonce jít tak daleko, že vydal svůj život na kříži a odpustil přitom těm, kdo ho mučili a zabili. Toho samého Ducha po vzkříšení předal svým učedníkům.

Jako Ježíšovi učedníci jsme se stali součástí společenství věřících, které uvádí do pohybu Boží Duch. První křesťané poutali pozornost tím, že tvořili společenství mužů a žen z velmi různých prostředí, kteří společně žili jako bratři a sestry, sdíleli duchovní hodnoty i majetek a vzájemně si odpouštěli. Místo aby lidi dělili do dvou skupin, na „nás“ a „je“, přijímali každého. Vycházeli vstříc ostatním. Snažili se žít ve všeobecné solidaritě. Bylo očividné, že žili jinak, než jak bylo „obyčejně“ u lidí zvykem. A to k nim přilákalo mnoho lidí.

Ten samý Duch, který žil v Ježíšovi a prvních křesťanech, se stále nabízí i nám. Ano, i pro nás je možné, abychom žili život podle Božího obrazu. Můžeme být milosrdní, jako je milosrdný náš Otec. Ale je to možné pouze společně, pokud se budeme vzájemně podporovat, pokud otevřeme srdce Bohu v modlitbě, aby mohl postupně proměňovat způsob našeho uvažování a jednání. Pak se nemožné stane možným.

- Co se v mém životě mění, když si uvědomím, že mě Bůh vždycky přijme s láskou a radostí?
- Co konkrétně by pro mě znamenalo „hledat“ Boha nebo „volat k němu“? Kde a jak ho najdu?
- Popisuje Ježíš „utopii“, nebo jsem viděl/a příklady žen a mužů, kteří žijí podle Božího obrazu a milují bezpodmínečně? Kdy? Kde? Jak?
- Které kroky můžeme v našich společenstvích a církvích podniknout, aby se staly místem všeobecné solidarity, kde by mohla najít uzdravení různá rozdělení společnosti?